

ПВНЗ УНІВЕРСИТЕТ КОРОЛЯ ДАНИЛА

Факультет суспільних і прикладних наук

Кафедра управління та адміністрування

**БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК В ТУРИЗМІ
ТА ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОМУ БІЗНЕСІ
СИЛЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

Галузь знань	24 «Сфера обслуговування»
Спеціальність	241 «Готельно-ресторанна справа»
Освітній рівень перший	(бакалаврський)
Освітня програма	Менеджмент готельно-ресторанного бізнесу
Вид дисципліни	<u>Базова</u>
Мова викладання, навчання та оцінювання	<u>Українська</u>

**Івано-Франківськ
ПВНЗ Університет Короля Данила
2020/2021**

ЗАТВЕРДЖЕНО на засіданні кафедри управління та адміністрування
 Протокол № 2 від 02.09.2020 р.

Розробник(-и):
 викладач Цюцьяк І.Л.

Контактний телефон викладача	77-18-43
e-mail	ihor.tsiutsiak@iful.edu.ua
Номер аудиторії чи кафедри	Кафедра управління та адміністрування
Консультації	Щосереда о 13 ³⁰
Посилання на сайт	https://iful.edu.ua

**Лист оновлення та перезатвердження силлабусу
 навчальної дисципліни**

Навчальний рік	Дата засідання кафедри – розробника	Номер протоколу	Підпис завідувача кафедри	Підпис гаранта освітньої програми

ВСТУП

Анотація навчальної дисципліни

Загальна інформація про дисципліну. В сучасних умовах ведення бізнесу зростає роль обліку як функції управління. Ефективне господарювання вимагає від фахівців туристичної сфери та готельно-ресторанної справи чіткого розуміння основних економічних і фінансових показників, які формуються в обліковій системі. Саме тому, майбутні фахівці, у сфері готельно-ресторанної справи, повинні на професійному рівні володіти теоретичними та методичними аспектами ведення бухгалтерського обліку й складання фінансової звітності.

Місце дисципліни в освітній програмі. Навчальна дисципліна «Бухгалтерський облік в туризмі та готельно-ресторанному бізнесі» займає важливе місце у навчальному процесі підготовки бакалаврів з готельно-ресторанної справи, що зумовлене значенням облікової системи в інформаційному забезпеченні користувачів обліково-звітної інформації. Навчальна дисципліна «Бухгалтерський облік в туризмі та готельно-ресторанному бізнесі» є невід'ємною частиною циклу дисциплін, включених до групи базових (нормативних) дисциплін професійної підготовки, необхідних фахівцям, зайнятим у сфері управління готельно-ресторанним бізнесом. Дана дисципліна є базовою дисципліною освітньої програми підготовки студентів за першим (бакалаврським) освітнім рівнем, галузі знань 24 «Сфера обслуговування», спеціальності 241 «Готельно-ресторанна справа», спеціалізації «Менеджмент готельно-ресторанного бізнесу».

Цілі та зміст. Підготовка фахівців, здатних розв'язувати професійні завдання, зумовлені спроможністю відображати господарські операції та процеси у системі рахунків бухгалтерського обліку, готелів та закладів ресторанного господарства, а також складати фінансову звітність.

Завдання: вивчення методів раціональної організації та ведення бухгалтерського обліку у готелях та закладах ресторанного господарства у відповідності до вимог національних стандартів; набуття навичок опрацювання і використання облікової інформації в управлінні.

Результати навчання та їх співвідношення із програмними результатами навчання. Відповідно до вимог освітньо-професійної програми студенти повинні

знати:

- основні законодавчі та нормативні акти, якими регламентуються питання ведення обліку та складання фінансової звітності;
- предмет і метод бухгалтерського обліку, елементи методу бухгалтерського обліку;
- склад господарських засобів та джерел їх утворення;
- рахунки бухгалтерського обліку та план рахунків бухгалтерського обліку;
- вимоги до змісту формування документів та їх класифікацію;
- порядок проведення інвентаризації;

- порядок обліку грошових коштів і дебіторської заборгованості;
- порядок обліку надходження, амортизації (знос) та вибуття основних засобів;
- порядок обліку виробничих запасів;
- форми і системи оплати праці та облік розрахунків оплати праці;
- порядок обліку доходів, витрат і результатів діяльності;
- принципи побудови та якісні характеристики фінансової звітності;
- структуру, порядок складання і подання фінансової звітності.

вміти:

- використовувати положення нормативно-правових актів, які регламентують порядок ведення бухгалтерського обліку;
- групувати господарські засоби та джерела їх утворення й складати бухгалтерський баланс;
- відкривати рахунки бухгалтерського обліку. Підраховувати обороти і виводити залишки за синтетичними та аналітичними рахунками бухгалтерського обліку;
- складати кореспонденцію рахунків на підставі господарських операцій;
- складати первинні та зведені документи бухгалтерського обліку;
- вирішувати завдання різних видів складності щодо обліку основних господарських процесів;
- обліковувати активи, зобов'язання та власний капітал;
- складати фінансову звітність.

Мета навчальної дисципліни: формування системи знань з теорії та практики ведення бухгалтерського обліку у готелях та закладах ресторанного господарства.

Професійні компетентності, яких набувають студенти внаслідок вивчення навчальної дисципліни

Код компетентності	Назва компетентності	Результати навчання
ЗК 09	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу	Знати, розуміти і вміти використовувати на практиці основні положення законодавства, національних і міжнародних стандартів, що регламентують діяльність суб'єктів готельного та ресторанного бізнесу
СК 05	Здатність управляти підприємством, приймати рішення у господарській діяльності суб'єктів готельного та ресторанного бізнесу	Розуміти економічні процеси та здійснювати планування, управління і контроль діяльності суб'єктів готельного та ресторанного бізнесу

Сформовані компетенції необхідні для майбутньої роботи студентів спеціальності 241 «Готельно-ресторанна справа».

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Курс	3	
Семестр	5	
Кількість кредитів ECTS	3	
Аудиторні навчальні заняття	Лекції	28
	семінари, практичні	28
	лабораторні	-
Самостійна робота		4
Форма підсумкового контролю	Екзамен	

Структурно-логічна схема вивчення навчальної дисципліни:

Попередні дисципліни	Наступні дисципліни
Економіка туристичної діяльності та готельно-ресторанного бізнесу	

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Загальна характеристика бухгалтерського обліку, його предмет і метод

Бухгалтерський облік як інформаційна система підприємства. Види господарського обліку. Сутність та зміст оперативного, статистичного та бухгалтерського обліку. Особливості та сфера застосування кожного виду господарського обліку. Вимірники, що застосовуються в обліку, їх характеристика.

Види бухгалтерського обліку: фінансовий, управлінський (внутрішньогосподарський), їх загальна характеристика та взаємозв'язок.

Предмет бухгалтерського обліку та його найважливіші об'єкти. Господарські засоби (активи) як об'єкти бухгалтерського обліку, їх класифікація за складом і розміщенням. Джерела утворення господарських засобів (власний капітал та зобов'язання), їх класифікація.

Метод бухгалтерського обліку, його складові частини. Характеристика складових частин (елементів) методу бухгалтерського обліку: документація, інвентаризація, оцінка, калькуляція, рахунки бухгалтерського обліку, подвійний запис, баланс, звітність.

Тема 2. Бухгалтерський баланс

Поняття бухгалтерського балансу, його значення в процесі управління підприємством. Бухгалтерський баланс як засіб узагальненого відображення наявності активів, власного капіталу і зобов'язань. Будова і зміст бухгалтерського балансу: актив і пасив, статті бухгалтерського балансу, їх групування і оцінка. Тотожність активу і пасиву бухгалтерського балансу (валюта балансу) та його обґрунтування.

Типи змін у бухгалтерському балансі, що відбуваються під впливом господарських операцій.

Тема 3. Рахунки бухгалтерського обліку і подвійний запис

Економічна сутність рахунків, їх значення і роль у бухгалтерському обліку.

Поняття про рахунки бухгалтерського обліку, їх будова: дебет, кредит, обороти і залишки (сальдо). Активні, пасивні та активно-пасивні рахунки обліку, їх структура і значення. Відображення господарських операцій на рахунках бухгалтерського обліку та порядок визначення оборотів і кінцевого сальдо.

Подвійний запис як один з основних елементів методу бухгалтерського обліку, його суть і контрольне значення. Кореспонденція рахунків та бухгалтерські проведення. Види бухгалтерських проведенень (прості і складні).

Синтетичні та аналітичні рахунки бухгалтерського обліку. Поняття про рахунок першого, другого та третього порядку. Взаємозв'язок рахунків синтетичного та аналітичного обліку. Види аналітичних рахунків обліку.

Узагальнення даних поточного обліку. Оборотні відомості, їх види (синтетичні та аналітичні), порядок їх складання та контрольне значення.

Тема 4. Документація та інвентаризація

Документація, її суть і значення. Поняття, значення та характеристика документів бухгалтерського обліку. Основні та додаткові реквізити документів. Класифікація документів, вимоги до їхнього змісту й оформлення. Порядок прийняття, перевірки та обробки документів.

Поняття та значення документообороту на підприємстві. Порядок та відповідальність за організацію документообороту.

Види, суть та значення інвентаризації. Умови обов'язкового проведення інвентаризації. Порядок та строки проведення інвентаризації.

Облік результатів інвентаризації. Характеристика рахунків призначених для обліку результатів інвентаризації.

Тема 5. Облік грошових коштів і дебіторської заборгованості

Поняття грошових коштів та готівкових розрахунків. Основні положення ведення касових операцій: ліміт залишку готівки в касі, поступлення і видача готівкових грошових коштів, види виплат готівкою. Організація роботи каси. Облік наявності грошей та дотримання касової дисципліни. Облік руху грошових коштів. Документальне оформлення касових операцій.

Облік коштів на рахунках в банку. Порядок відкриття, використання, та припинення операцій на рахунках в установах банку. Документальне оформлення операцій за рахунками в банку. Виписки банку, їх перевірка, порядок використання та опрацювання. Облік наявності та руху грошових коштів на поточному рахунку.

Економічна сутність дебіторської заборгованості. Визначення, види, критерії визнання та класифікація дебіторської заборгованості. Облік розрахунків з покупцями та замовниками за товари, роботи, послуги. Документальне оформлення операцій за розрахунками з покупцями та замовниками. Облік розрахунків з підзвітними особами: порядок видачі авансу на відрядження та на господарські потреби; порядок від звітування підзвітних осіб; порядок визначення добових та документальне оформлення розрахунків з підзвітними особами. Облік іншої дебіторської заборгованості.

Тема 6. Облік запасів

Економічна сутність запасів, їх загальна характеристика та завдання обліку. Критерії визнання запасів як активів підприємства, їх класифікація.

Первісна оцінка виробничих запасів при їх надходженні. Формування первісної вартості виробничих запасів. Документальне оформлення та облік надходження виробничих запасів.

Методи оцінки вибуття виробничих запасів: метод ідентифікованої собівартості відповідної одиниці виробничих запасів; метод середньозваженої собівартості; метод собівартості перших за часом надходжень виробничих запасів (ФІФО); метод нормативних затрат; метод ціни продажу. Документальне оформлення та облік відпуску виробничих запасів.

Тема 7. Облік основних засобів

Економічна сутність основних засобів, їх загальна характеристика. Критерії визнання, класифікація та оцінка основних засобів.

Економічна сутність капітальних інвестицій та основні напрямки їх здійснення. Облік надходження основних засобів. Документальне оформлення надходження та переміщення основних засобів.

Економічна сутність амортизації основних засобів. Сутність, об'єкти та період амортизації. Строк корисного використання об'єктів основних засобів. Ліквідаційна вартість та вартість, яка амортизується. Методи амортизації основних засобів: прямолінійний, зменшення залишкової вартості, прискореного зменшення залишкової вартості, кумулятивний, виробничий. Облік амортизації основних засобів.

Причини та напрямки вибуття основних засобів. Облік вибуття основних засобів: реалізація; ліквідація; безоплатна передача. Документальне оформлення вибуття основних засобів.

Тема 8. Облік зобов'язань

Зміст, критерії визнання, класифікація та оцінка зобов'язань. Облік кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги. Документальне оформлення операцій за розрахунками з постачальниками та підрядниками.

Поняття податків та обов'язкових платежів. Класифікація податків, зборів та обов'язкових платежів. Облік податку на додану вартість, облік податку на прибуток, облік податку на доходи фізичних осіб, облік акцизного податку та облік інших податків і платежів.

Поняття та види кредитів. Документальне оформлення операцій за кредитами. Облік короткострокових кредитів.

Облік інших поточних зобов'язань.

Тема 9. Облік праці та її оплати

Поняття, форми та системи оплати праці. Види заробітної плати. Склад основної та додаткової заробітної плати. Методика нарахування заробітної плати при різних формах і системах оплати праці за відпрацьований і невідпрацьований час.

Документальне оформлення та методика обліку використання робочого часу, виробітку та нарахування заробітної плати персоналу підприємства.

Порядок розрахунку середньої заробітної плати для різних виплат. Нарухування відпускних та допомоги з тимчасової втрати працездатності їх облік.

Види утримань із заробітної плати (обов'язкових та за згодою працівників) та їх облік. Порядок виплати заробітної плати. Синтетичний та аналітичний облік розрахунків з оплати праці. Облік утримань із заробітної плати.

Тема 10. Облік доходів, витрат та фінансових результатів діяльності підприємства

Визнання витрат, що формують туристичний продукт, їх структура та класифікація. Організація синтетичного та аналітичного обліку витрат, що формують туристичний продукт. Сутність та основні методи обліку витрат і калькулювання собівартості туристичних послуг. Облік витрат за статтями калькуляції в туризмі.

Класифікація, оцінка та критерії визнання доходів готелю. Класифікація, оцінка та критерії визнання витрат діяльності готелю. Облік доходів та витрат від основної операційної діяльності. Облік доходів від надання готельних послуг.

Сутність та основні методи обліку витрат на виробництво і калькулювання собівартості готельних послуг. Облік витрат за статтями калькуляції в готелях.

Облік витрат за видами діяльності: адміністративні витрати; витрати на збут; інші операційні витрати; фінансові витрати; втрати від участі в капіталі; інші витрати та податки на прибуток.

Облік фінансових результатів діяльності підприємства.

Тема 11. Основи бухгалтерської звітності

Сутність та значення бухгалтерської звітності. Види звітності: фінансова, податкова, статистична та спеціальна. Користувачі бухгалтерської звітності, їх інформаційні потреби.

Склад фінансової звітності, як складової бухгалтерської звітності. Вимоги до складання фінансової звітності та її подання і оприлюднення.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Система оцінювання сформованих компетентностей у студентів враховує види занять, які у відповідності до програми навчальної дисципліни забезпечуються засобами поєднання аудиторної і позааудиторної форм із застосуванням словесних, наочних та практичних методів навчання, зокрема шляхом проведення наступних видів навчальних занять:

- *лекції* – на яких здійснюється обґрунтований, послідовний і систематизований виклад певної теми (тем) чи розділу навчальної дисципліни;
- *практичні заняття* – на яких викладач здійснює опитування студентів з окремих теоретичних питань, передбачених темою навчального заняття, а також формує у студентів знання та компетентності, пов'язані із обліковим відображенням операцій в готелях та закладах ресторанного господарства;
- *самостійна робота* – виконується студентами у позааудиторний час за завданнями викладача та включає: підготовку до практичних занять; виконання індивідуальних навчально-дослідних завдань; розгляд питань, винесених на самостійне опрацювання.

Поточне оцінювання студента університету з навчальної дисципліни на практичних заняттях здійснюється за чотирьох бальною шкалою, де «2» – незадовільно; «3» – задовільно; «4» – добре; «5» – відмінно.

Оцінку 2 «незадовільно» ставиться студенту, який показав незнання значної частини навчального матеріалу та основних фундаментальних положень, допускає суттєві помилки у відповідях на питання. Студент не орієнтується у розв'язанні практичних завдань.

Оцінку 3 «задовільно» заслуговує студент, який виявив знання лише основного матеріалу, але не засвоює деталей заданого питання, невпевнено вміє використовувати отримані знання для пояснення поставлених питань, для одержання правильних відповідей необхідна допомога викладача у вигляді виправлень. При рішенні практичних завдань допускає помилки непринципового характеру.

Оцінку 4 «добре» ставиться студенту, який може самостійно, логічно висвітлити окремі питання в межах вивченої теми, здатний відтворити більшу її частину, зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію за допомогою викладача, узагальнювати і аргументувати власну точку зору, самостійно розв'язувати завдання середнього рівня складності, однак у відповідях припускається неточностей. Практичні завдання виконує повністю, але припускається незначних помилок як в розрахунках, так і в оформленні.

Оцінку 5 «відмінно» ставиться студенту за глибоке і вичерпне знання предмету, за повну, чітку самостійну, логічно аргументовану відповідь та можливі додаткові питання викладача. Студент повинен продемонструвати, ґрунтовні знання матеріалу, які базуються на основній та додатковій літературі курсу, орієнтуватися в спірних поглядах науковців у трактуванні даного питання, під час відповіді посилається на чинне законодавство застосовуючи необхідну термінологію. Правильно вирішує практичні завдання, вміє вільно застосовувати здобуті теоретичні знання на практиці, висновки й пропозиції аргументовані й оформлені належним чином.

Порядок проведення поточного оцінювання знань студентів.

Оцінювання знань студента під час практичних занять проводиться за такими критеріями:

- розуміння місця і значення облікової системи в інформаційному забезпеченні користувачів обліково-звітної інформації;
- ступінь засвоєння об'єктів обліку та оподаткування й розуміння їх ролі і місця в господарській діяльності готелях та закладах ресторанного господарства;
- ступінь володіння методичним інструментарієм обліку та оподаткування готелів та закладів ресторанного господарства;
- розуміння особливостей ведення обліку та оподаткування готелів та закладів ресторанного господарства;
- ступінь засвоєння фактичного матеріалу навчальної дисципліни; ознайомлення з рекомендованою літературою;
- вміння поєднувати теорію з практикою при вирішенні ситуаційних завдань, проведенні розрахунків у процесі виконання індивідуальних завдань та завдань, винесених на розгляд в аудиторії;
- логіка, структура, стиль викладу матеріалу в письмових роботах і при виступах в аудиторії, вміння обґрунтовувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації та робити висновки;
- логіка, структуризація та обґрунтованість висновків щодо конкретної проблеми;
- самостійність виконання роботи;
- грамотність подачі матеріалу;
- оформлення роботи.

Студенти повинні мати позитивні оцінки не менше, ніж за 40% проведених практичних занять.

Критеріями оцінювання позааудиторної самостійної роботи студентів, є: глибина і ґрунтовність знань, рівень мислення, вміння систематизувати знання за окремими темами, вміння робити обґрунтовані висновки, володіння категорійним апаратом, навички і прийоми виконання практичних завдань, вміння знаходити необхідну інформацію, здійснювати її систематизацію та обробку, самореалізація на практичних заняттях.

Підсумковий контроль знань та компетентностей студентів з навчальної дисципліни здійснюється на підставі проведення семестрового екзамену, завданням якого є перевірка розуміння студентом програмового матеріалу в цілому, логіки та взаємозв'язків між окремими розділами, здатності творчого використання накопичених знань, вміння формулювати своє ставлення до певної проблеми навчальної дисципліни тощо. Усі студенти зобов'язані до екзамену відпрацювати всі пропущені практичні заняття.

Підсумковий контроль проводиться у тестовій формі і оцінюється відповідно до шкали оцінювання знань студентів за ЄКТС. Питання, що виносяться на екзамен, у вигляді тестів, охоплюють програму дисципліни і передбачають визначення рівня знань та ступеня опанування студентами

компетентностей. Тривалість екзамену – 20 хв., впродовж яких студенти мають дати відповідь на 30 питань: 20 – I рівня; 7 – II рівня і 3 – III рівня.

Студента слід вважати атестованим, якщо сума балів, одержаних за результатами тестування, дорівнює або перевищує 60.

Шкала оцінювання знань студентів: національна та ECTS

Шкала ЄКТС	100-бальна шкала	Національна шкала
A	90-100 балів	відмінно
B	83-89 балів	дуже добре
C	76-82 балів	добре
D	68-75 бали	задовільно
E	60-67 бали	достатньо
F	35-59 бали	незадовільно
FX	1-34 бали	неприйнятно

МЕТОДИ НАВЧАННЯ ТА ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засвоєння матеріалу та оволодіння навичками здійснюється студентами під час лекцій; практичних занять, у ході проблемних дискусій; роботи в малих групах; виконання презентацій; самостійної роботи над ситуаційними завданнями.

Діагностика (моніторинг і перевірка) результатів навчання здійснюється шляхом:

- 1) виконання студентами тестових завдань;
- 2) виконання студентами індивідуальних завдань;
- 3) усного опитування студентів;
- 4) підсумкового екзамену у тестовій формі.

ПОЛІТИКА КУРСУ

На початку вивчення дисципліни викладач повідомляє студента про наявність робочої навчальної програми (в тому числі і її електронний варіант), про форми проведення поточного контролю та критерії їх оцінювання, а також доводить до відома студентів програмові вимоги з дисципліни.

При поточному контролі оцінці підлягають:

- рівень знань, продемонстрований студентом у відповідях і виступах;
- активність при обговоренні питань;
- результати виконання практичних робіт;
- результати експрес-контролю у формі тестів тощо.

Студентам, які брали участь у науково-дослідній роботі – роботі конференцій, студентських наукових гуртків, підготовці публікацій, а також були учасниками олімпіад, конкурсів, тощо присуджуються додаткові бали.

При виставленні балів за поточний контроль враховується:

- рівень теоретичних знань та практичні навички з тем навчальної дисципліни;
- самостійне опрацювання тем навчальної дисципліни (в т.ч.

індивідуальна навчально-дослідна робота студента);

– проведення розрахунків, вирішення ситуаційних завдань та виконання контрольних робіт.

Студент, який з поважних причин, підтверджених документально, не мав можливості брати участь у формах поточного контролю має право на його відпрацювання у двотижневий термін після повернення до навчання.

Студенти повинні мати позитивні оцінки не менше, ніж за 40% проведених практичних занять.

Студенти зобов'язані до екзамену відпрацювати всі пропущені практичні заняття.

За результатами поточного контролю, в кінці семестру, студенту виставляється оцінка, яка обчислюється як сума:

(оцінка за аудиторну роботу) $\times 0,7$ + (оцінка за самостійну роботу, ІНДР) $\times 0,3$

До семестрового контролю допускаються всі студенти, які не мають з навчальної дисципліни академзаборгованостей.

Студенти повинні дотримуватись академічної доброчесності, тобто самостійно виконувати навчальні завдання, завдання поточного та підсумкового контролю; здійснювати посилання на джерела інформації у разі використання певних тверджень й відомостей; надавати достовірну інформацію про результати власної навчальної діяльності. Порушенням академічної доброчесності є: плагіат, фальсифікація, списування тощо.

За порушення академічної доброчесності студенти можуть бути притягнені до наступної відповідальності: отримання незадовільної оцінки за результатами контрольного заходу; повторне виконання контрольної, самостійної роботи чи індивідуальних завдань; зменшення підсумкової екзаменаційної оцінки на 25 % у випадку:

– отримання позитивних оцінок менше, ніж за 40% проведених практичних занять;

– не відпрацювання усіх пропущених практичних занять.

Студенти повинні вчасно приходять на заняття, відповідно до діючого розкладу, та не залишати аудиторію без дозволу викладача, а також не заважати викладачу проводити заняття.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Верига Ю.А., Гладких Т.В., Орищенко М.М. Фінансовий облік: навч. посіб. К.: Центр учбової літератури. 2012. 438 с.
2. Верхоглядова Н.І., Шило В.П., Ільїна С.Б. Бухгалтерський фінансовий облік: теорія та практика: навчально-практичний посібник. К.: Центр учбової літератури, 2010. 536 с.
3. Гудзь Н.В., Денчук П.Н., Романів Р.В. Бухгалтерський облік: навч. посібник для вчз. К.: Центр учбової літератури, 2016. 424 с.
4. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: Наказ Міністерства фінансів України від 30.11.99 р. № 291 р. зі змінами і доповненнями: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0970-09>
5. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: Наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р.: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>.
6. Огійчук М.Ф., Сколотій Л.О., Беленкова М.І. Фінансовий та управлінський облік за національними стандартами: підручник. К.: Алерта, 2016. 1040 с.
7. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств та організацій: Наказ Міністерства фінансів України від 30.11.99 р. № 291 зі змінами і доповненнями: <http://zakon.nau.ua/doc/?code=z0892-99>.
8. Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.2010 № 2755-VI зі змінами і доповненнями: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2755-17>.
9. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість»: Наказ Міністерства фінансів України від 08.10.99 р. № 237 зі змінами і доповненнями: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0725-99>.
10. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання»: Наказ Міністерства фінансів України від 31.01.2000 р. № 20 зі змінами і доповненнями: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0085-00>.
11. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 12 «Фінансові інвестиції»: Наказ Міністерства фінансів України від 26.04.2000 р. № 91 зі змінами і доповненнями: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0284-00>.
12. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід»: Наказ Міністерства фінансів України від 29.11.99 р. № 290 зі змінами і доповненнями: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0860-99>.
13. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати»: Наказ Міністерства фінансів України від 31.12.99р. № 318 зі змінами і доповненнями: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0027-00>.

14. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 26 «Виплати працівникам»: Наказ Міністерства фінансів України від 28.10.2003 р. № 601: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1025-03>
15. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 27 «Необоротні активи, утримувані для продажу, та припинена діяльність»: Наказ Міністерства фінансів України від 07.11.2003 р. № 617, зі змінами і доповненнями: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z1054-03>
16. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 32 «Інвестиційна нерухомість»: Наказ Міністерства фінансів України від 02.07.2007 р. № 779: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0823-07>.
17. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби»: Наказ Міністерства фінансів України від 27.04.2000 р. № 92 зі змінами і доповненнями: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0288-00>.
18. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 8 «Нематеріальні активи»: Наказ Міністерства фінансів України від 18.10.99 р. № 242 зі змінами і доповненнями
ступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0750-99>.
19. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси»: Наказ Міністерства фінансів України від 20.10.99 р. № 246 зі змінами і доповненнями: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0751-99>
20. Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку: наказ Міністерства фінансів України від 24.05.95 р. № 88. зі змінами і доповненнями: <https://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0168-95>
21. Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань: наказ Міністерства фінансів України від 02.09.2014 № 879. зі змінами і доповненнями: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14>
22. Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.99 р., № 996-XIV зі змінами і доповненнями: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2755-17>
23. Про ведення касових операцій у національній валюті в Україні: постанова правління НБУ від 15.12.04 р. № 637 зі змінами і доповненнями: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0037500-19>
24. Про відпустки: Закон України від 15.11.96 № 504/96 ВР зі змінами і доповненнями: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=504%2F96-%E2%F0>
25. Садовська І.Б., Божидарнік Т.В., Нагірська К.Є. Бухгалтерський облік: навч. посіб. для ВНЗ. К.: Центр учбової літератури. 2013. 688 с.
26. Смоляр Л.Г. Овчарик Р.Ю., Кам'янська О.В. Облік і аудит: навч. посіб. К.: Ліра-К, 2013. 616 с.
27. Ткаченко Н.М, Борович О.В., Цюцяк І.Л., Цюцяк А.Л. Фінансовий облік 2: навч. посіб. К.: Алерта, 2014. 456 с.
28. Ткаченко Н.М. Бухгалтерський (фінансовий) облік, оподаткування і звітність: підручник. К.: Алерта, 2016. 928 с.

Додаткова

29. Безверхий К.В. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку: щодо заповнення форм фінансової звітності, перевірки порівнянності показників фінансової звітності, облікової політики підприємства: практичний посіб. К.: Центр учбової літератури, 2015. 76 с.
30. Бондар М.І. Звітність підприємства: навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2015. 570 с.
31. Кодекс законів про працю України від 10.12.1971 № 322-VIII зі змінами і доповненнями: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/322-08>
32. Лень В.С., Гливенко В.В. Звітність підприємства: підручник. К.: Каравела, 2017. 676 с.
33. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку запасів: Наказ Міністерства фінансів України від 10.01.2007 р. № 2: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/en/v0002201-07>
34. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку основних засобів: Наказ Міністерства фінансів України від 30.09.2003 № 561: <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1023.1226.0>
35. Методичні рекомендації з перевірки порівнянності показників фінансової звітності: наказ Міністерства фінансів України від 22.12.2008 р. № 1524: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0476201-13>
36. Методичні рекомендації по застосуванню реєстрів бухгалтерського обліку: наказ Міністерства фінансів України від 29.12.2000 р. № 356: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0356201-00/stru>
37. Пантелєєв В.П., Безверхий К.В., Курило Г.М., Юрченко О.А. Звітність підприємств: навч. посіб. К.: ДП «Інформ.-аналіт. агенство», 2017. 432 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

Інформаційною базою вивчення навчальної дисципліни «Бухгалтерський облік в туризмі та готельно-ресторанному бізнесі» є:

1) законодавчі акти, нормативні документи, інструктивні, методичні матеріали й рекомендації міністерств, відомств та методологічної ради з питань бухгалтерського обліку та фінансової звітності;

2) фінансово-економічні бюлетені Державного комітету статистики України;

3) праці вітчизняних і зарубіжних вчених з теорії, організації та методики облікового відображення господарських операцій та складання фінансової звітності;

4) матеріали науково-практичних конференцій;

5) підручники та навчальні посібники на електронних носіях;

6) професійні видання України:

– «Баланс» – <http://balance.ua/>;

– «Бухгалтерія» – http://www.buhgalteria.com.ua/index_a.html;

– «Все про бухгалтерський облік» – <http://www.vobu.com.ua/>;

– «Дебет-Кредит» – <http://www.dtk.com.ua/>;

– «Податки та бухгалтерський облік» – <http://www.nibu.factor.ua/ukr/>;

- «Бухгалтерський облік і аудит» – http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/boia/index.html;
- «Облік і фінанси» – <http://www.afj.org.ua/>;
- «Економіка АПК» – <http://eapk.org.ua>

7) Інтернет-ресурси, зокрема:

- законодавство України – <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>;
- офіційний сайт Кабінету Міністрів України – <http://www.kmu.gov.ua>;
- офіційний сайт Міністерства фінансів України – <http://www.minfin.gov.ua>;
- офіційний сайт Державної податкової служби України – <http://www.sta.gov.ua/control/uk/index>.
- офіційний сайт Державної служби статистики України – <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
- Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського – <http://www.nbuv.gov.ua/>;
- Національна Парламентська бібліотека України – <http://www.nplu.kiev.ua>